

Vergaderjaar 2016–2017

32 735

Mensenrechten in het buitenlands beleid

Nr. 169

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 februari 2017

Graag bied ik u hierbij mijn reactie aan op de motie van de heer Van Bommel waarin het kabinet werd gevraagd om, bij voorkeur in internationaal verband, meer druk uit te oefenen op Egypte opdat een onafhankelijk onderzoek naar gedwongen verdwijningen en martelingen in Egyptische gevangenis­sen alsnog mogelijk wordt (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1184).

Tijdens de bijeenkomst van de Raad Buitenlandse Zaken op maandag 6 februari jl. (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1720) heb ik mijn ernstige zorgen uitgesproken over de ontwikkeling van de mensenrechtensituatie in Egypte. Het kabinet ziet een aantal zorgelijke ontwikkelingen. Zo staat de ruimte voor het maatschappelijke middenveld in toenemende mate onder druk. De door het Egyptische parlement voorgestelde ontwerp-NGO wet, waarover uw Kamer onlangs in beantwoording op vragen van het lid Van Veldhoven werd geïnformeerd (Aanhangsel Handelingen II 2016/17, nr. 971), is een voorbeeld hiervan. Ook leiden berichten over gedwongen verdwijningen en martelingen in gevangenis­sen tot ernstige zorgen.

De Egyptische context maakt het moeilijk om precieze aantallen van gedwongen verdwijningen onafhankelijk vast te stellen. De gerapporteerde aantallen lopen uiteen. De semi-gouvernementele *National Council for Human Rights* (NCHR) is de enige instantie die toegang heeft tot gevangenis­sen in Egypte en rapporteerde op 6 april 2016 331 gedwongen verdwijningen in de periode 1 januari 2015 tot 31 maart 2016. Om gevangenis­sen te bezoeken moet de NCHR toestemming vragen aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Bovendien heeft de NCHR geen toegang tot politiedetentiecentra (waar personen, in sommige gevallen voor lange periodes, in voorarrest zitten) en militaire detentiecentra. De NCHR heeft een wetswijziging aan president Sisi voorgesteld zodat zij ook gevangenis­sen mag bezoeken zonder vooraf toestemming te vragen en tevens toegang krijgt tot politiedetentiecentra. Aan dit voorstel is tot op heden geen opvolging gegeven.

Nederland heeft alleen toegang tot Egyptische gevangenen wanneer dat noodzakelijk is om consulaire bijstand te verlenen aan gedetineerden met de Nederlandse nationaliteit.

In het eerste jaarverslag over gedwongen verdwijningen documenteerde de onafhankelijke NGO Egyptian Commission for Rights and Freedoms 789 gedwongen verdwijningen tussen 1 augustus 2015 en 15 augustus 2016. In een rapport van juli 2016 documenteerde Amnesty International honderden verdwijningen sinds het aantreden van de huidige Minister van Binnenlandse Zaken in maart 2015. Tevens maakte Amnesty International in datzelfde rapport melding van het feit dat gedwongen verdwijningen vaak gepaard gaan met verbale, fysieke en seksuele marteling. De bevindingen van Amnesty International zijn onder andere gebaseerd op inschattingen en gedocumenteerde gevallen van verschillende Egyptische lokale NGO's. Het kabinet ziet de in het Amnesty International rapport beschreven praktijken als strijdig met de Egyptische Grondwet en met internationale verdragen die Egypte heeft ondertekend. Nederland ondersteunt een NGO die gevallen van verdwijningen documenteert.

De Egyptische politie heeft de NGO *al-Nadeem Centre for Rehabilitation of Victims of Violence*, die marteling en mishandeling in gevangenen en detentiecentra documenteert en slachtoffers hiervan behandelt, onlangs gesloten. Het kabinet heeft direct zijn zorgen hierover overgebracht aan de Egyptische autoriteiten, gewezen op het belangrijke werk dat deze organisatie doet en oproepen om deze NGO snel weer te openen.

Het kabinet en de EU hebben in bilaterale contacten met Egypte en in multilaterale fora, zoals de Mensenrechtenraad en de Derde Commissie van de Verenigde Naties, herhaaldelijk hun zorgen over bovengenoemde praktijken uitgesproken. De mensenrechtensituatie in Egypte wordt door de EU doorlopend aan de orde gesteld in contacten met de Egyptische autoriteiten. Dit gebeurde onder meer tijdens bezoeken aan Cairo van een delegatie van ambassadeurs van EU-lidstaten bij de Europese Unie (november 2016), Commissaris Hahn (oktober 2016), EU Hoge Vertegenwoordiger Mogherini (november 2015), de voorzitter van de Europese Raad Tusk (september 2015) en de EU Speciaal Gezant voor Mensenrechten Stavros Lambrinidis (oktober 2014). Zorgen over mensenrechtenschendingen zijn ook uitgesproken tijdens het EU – Egypte Subcomité Mensenrechten en Democratie (november 2015), in persverklaringen van Mogherini en haar woordvoerder en in overige zittingen van de Mensenrechtenraad en de Derde Commissie van de VN.

Met actieve steun van Nederland heeft de EU tijdens zittingen van de Mensenrechtenraad in 2015 en 2016 onder andere zorgen uitgesproken over gedwongen verdwijningen en martelingen in Egyptische gevangenen. Het kabinet zal de mensenrechtensituatie in Egypte, waaronder marteling en gedwongen verdwijningen, zowel bilateraal als in EU-verband en via multilaterale fora blijven aankaarten en de noodzaak van verbeteringen blijven onderstrepen. Tijdens de Raad Buitenlandse Zaken van 6 februari jl. heb ik erop aangedrongen dat EU Speciaal Gezant voor Mensenrechten Stavros Lambrinidis spoedig een vervolfbezoek brengt aan Egypte (dit bezoek vindt plaats van 20 t/m 24 februari), waar hij tevens de Egyptische autoriteiten moet oproepen om een onafhankelijk onderzoek naar marteling en gedwongen verdwijningen toe te staan. Tijdens de lunchbijeenkomst met de Egyptische Minister Shoukry tijdens de Raad Buitenlandse Zaken van maart 2017 zal ook de mensenrechtensituatie nadrukkelijk aan de orde worden gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders